Om de saakaldte uskyldige Fornøielser,

efter **August Hermann Francke** og **Friedrich Wilhelm Krummacher.**

„Thi Guds saliggjørende Naade, er aabenbaret for alle Mennesker, som oplærer os, at vi skulle forsage Ugudelighed og de verdslige Begjæringer og leve viseligen og retfærdigt og gudeligen i denne Verden.“

Tit. 2, 11. og 12.

Stavanger. Trykt hos L. C. Kielland. **1854.**

Förord till den elektroniska utgåvan

De båda angivna tyska författarna levde i olika århundraden, Francke 1663-1727 och Krummacher 1796-1868. Översättaren är inte angiven. En norrman som har översatt flera av Krummachers böcker är **Kristian Fredrik Vedeler**, född 1826. Boken digitaliserades i november 2014 av norska Nasjonalbiblioteket, varifrån de scannade bilderna och OCR-texten i juli 2015 kopierades till Projekt Runeberg för att kunna korrekturläsas.

Är detta samma text som ***Om Dands*** (1845), eller vari består skillnaden?

Om de saakaldte uskyldige Fornøielser,

efter

August Hermann Francke

og

Friedrich Wilhelm Krummacher.

====================

Ingen kan nægte, at i vore Tider en alvorlig Opfordring til Forbedring i Liv og Levnet saavel andetsteds som hos os høit og lydeligt forkyndes, en Opfordring, som klart lægger for Dagen, at Man ikke længer vil lade sig nøie med den saa almindelig herskende hykkelske Christendom, der bekjender Gud og Frelseren med Munden alene, men fordrer, at Christentroen skal vise sin Kraft i Gjerning og Sandhed. Nogle, men desværre den ringeste Deel, give Gud Æren herfor, lade sig bringe til Erkjendelse af sine Synder, omvende sig til sin Gud, slaa sig for sit Bryst og blive deelagtige i den Helligaands Naadegave, som virker i dem Troen, leder dem paa Sandheds Vei og glæder og trøster dem under det Christi Kors, som de bære. Andre slaa det Altsammen hen i Veiret og vedblive deres Liv, saa fængslede af Øinenes Begjæring, af Kjødets Begjæring og et hoffærdigt Levnet, at de aldrig opvaagne af Djævelens Snarer til at kjende det sande Væsen i Christo Jesu. Ja Mange ere ogsaa de, som

uforstandigen ivre derimod, udskrige Alt for Nyheder, Sværmeri, Partiaand og Kjætteri, forhærde sig selv og forføre Andre, samt tage deres Tilflugt til Løgn og Bespottelser, saadanne, som Djævelen overalt opvækker mod Herrens Værk. Men Nogle, og ikke saa Faa, ville dog have Navn for, at høiagte trofaste, og for Guds Ærenidkjære Lærere, og afgive vel udvortes sin Bekjendelse om sand Christendom, men de ansee sig derhos i sit Indre klogere end alle dem, hvem Herren har agtet værdige til at forkynde Omvendelsens Ord. Disse see vel klart med sine Øine det store Hykleri, den skammelige Gjerrighed, den utilgivelige Koldsindighed og Ligegyldighed i Lære-Embedets Bestyrelse, og den djævelske Modstand imod alle foretagne Reformer i Kirken, som desværre endnu findes hos saa stor en Mængde af Lærere og Præster; men paa den anden Side klage de over, at Man gaaer for vidt, ikke bruger den christelige Viisdom, at Man ikke gjør nogen Forskjel imellem det, som under forskjellige Forholde er tilladeligt og uden Anstød, at Man er for stræng og andet mere, som Man finder paa at indvende. Disse Mennesker have endnu aldrig rigtigen kjendt den gamle Slanges Forgift i deres Hjerte, ei heller været gjennemtrængte af Sandhedens Aand, og imedens de beholde et Gudfrygtigheds Skin, (skjøndt ogsaa dette mangen Gang er ubetydeligt nok), saa lade de sig af det falske Lys, hvori de i deres Blindhed vandre, saaledes bedaare, at de, uden grundig Undersøgelse af hvad Guddomsordet fordrer, i sine Tanker danne sig en Christendom, hvormed de tænke at behage Gud, uden at vække Verdens Mishag, hvormed de tænke at kunne efterfølge Christum, uden at lægge noget svært Kors paa den gamle Adam. Denne Sekt har sine fleste Tilhængere blandt dem, som ville ansees for at have en finere Dannelse og fornemmere Sæder, men der gives ogsaa mange Andre, som stemme i med dem. Alt hvad disse Mennesker gjøre, og hvorved de rette sig efter Verdens Skik og Brug, det udgive de for uskyldige, ligegyldige Ting, som Man ifølge den christelige Frihed kan gjøre eller undlade at gjøre. De troe, at de nok i det ydre Liv kunne være med i Alt, besøge Skuespil og Komedier, holde lystige Gjæstebud ligesom Verdens Børn, deeltage i Spil, Dands og alle de Daarligheder, hvori Mennesket saa ofte søger sin Glæde, men de ville dog have Ord for, at det er deres fulde Alvor at tjene Gud, idet de foregive, at deres Hjerte ikke hænger ved alt dette, og at Man maa udøve sin Christendom saaledes, at Man ikke bliver anseet for en Nar eller Særling. De støde ogsaa paa Lærere, som snakke dem efter Munden og selv ansee disse og lignende Ting for ligegyldige3 samt lcrrc deres Tilhorcre det Samme, hvorved Dorcn aabnes ikke alenemor Hykleri, men ogsaa for al Slags Verdens-Kærlighed. Og sinde de Andre, som sige dem imod, da crc de strax fcrrdige med det Svar, at Man alene vil holde fast ved det Udvortes, at Mange lulle vecre simple og ydmyge i Klædedragt m. m., men erc alligevel hovmodige i Hjertet, at dette alene er en Skinhellighed og et «åndeligt Hovmod, hvorved Man strcrber efter, udvortes at blive anscct af Mennesker, og andet lignende. Denne hykkelste og falske Christendom har saaledcs taget Overhaand, at cndogsaa manqe ellers boiclige Sjcrlc derved bortledes og tilbageholdes fra ' en sand Forbedring og fra en reen og ustraffelig Vandel for Guds Aasyn. Derfor er det udentvivl nodveudigt, at det, neestefter Opfordring til Vod og Omvendelse, alvorlige« lcrggcs Mcilncst'ene paa Hjertet, at de bor „prove det Bedste", eller undersoge de af Verden saakaldede ligegyldige og indifferente Ting, og efter Guds Ord prove, om det virkelige» er sandt, at de ere ligegyldige og uskyldige Mellemting. Og skulde de endog finde, at Noget virkelige« er ligegyldigt og tilladeligt, saa bor de alligevel ikke lade det bero derved, men efter Apostlernes Formaninger gaa lamgere og prove det, som er endnu bedre, pandet de med Maria maatte udvcrlge den gode og bedste Deel, som ikke skal tagcS ifra dem (Luc. samt vcrre rene og Ingen til Forargelse indtil Christi Dag, fyldte med Retfærdigheds Frugter, som virkes ved Icsum Christum, Gud til Wre og Lov (Philip. I, ,0. N.). Og, naar Mau nu veed, at blandt de saakaldte uskyldige For noielser dcu nu fortiden brugelige Dands er indbcgreben, hvorom hidindtil saa ofte har vcrrct spurgt, om den er rigtig eller urigtig, tilladelig eller utilladelig. Gud til Behag eller Mishag, saa har Man al Aarsag til at glcrdes, uaar disse Anliggender engang grundigen undcrsoges oveveensstemmcnde med Guds Ord, naar de modent overveies og stilles for Enhvers Dine til grundig Ovcrbeviisning for Samvittigheden. Man bor vel ikke, naar der tales om sand Christcndom, begynde med disse ydre Ting, men behandle Menne skets indre Sjcrletilstand; thi, naar Hjertet bliver ret omvendt og forbedret, saa falder Sporgsmaalct om dette ydre Vaffen bort af sig selv, ligesom, naar Blodet i et Menneske er rigtig renset. Udslet og lignende Ureenlighcd lettere forsvinder. Men Verdeu4 har dm Vane, at den saa gjerne begynder med at tale om disse Ting, for med Hensyn til dem at retfcrrdiggjore sig, uagtet den forst burde undersoge, hvorledes det burde den at lcrggc en sand og oprigtig Grundvold til Forbedring. Og naar Vcrdcns

bornene opkaste saadanne Sporgsmaal, saa ville de natllrligviis, at Man skal svare dem, mm de maa da ikke bcsvcrre sig over, at Man taler med dem om blot ndvortcs Ting, saasom de selv cre „syge" med Hensyn til disse Sporgsmaal. Derhos maa de ogsaa vide, at det ikke alene er nodvmdigt, i Almindelighed at formane Menneskene til Forbedring, men at Man ogsaa troligm maa fremstille de Hindringer, som afholde Menneskehjertet fra m sand og retskaffen Forbedring; thi saalcrnge saadanne Hindringer ikke udryddes, saalcrnge kan , Sandheden ikke heller rodfcrste sig. Hvorledes er det f. Ex. muligt, at, de hoierc Samfundsklasser paa dm Maad'e, hvorpaa de scrdvcmlig leve, skulle komme, til nogen sand Christmdom, naar de ikke ville forandre denne deres vanlige Levcmaade, imedens de forst om Morgenen sove lcmgc og vel, derefter tilbringe Tiden med at t'lcrde og pynte sig, siden om Middagen spise lakkert og ovcrstodigt, og om Eftermiddagen give og modtage Vcfog og derved opvarte med intetsigende Snak og Sladder, eller jage efter allchaande Forlystelser, osu.? Hvorledes kunne vel saadanne Mennesker nogensinde blive ret crdru og faa Tid til at sorgc over sine Synder og rette sine Tanker paa sin arme Sjal? Det er i Sandhed nodvmdigt, at Man fremstiller for dem disse Hindringer for deres Sjcrlcfrcd, om de end tusinde Gange ville indvende, at det Alt er idel ligegyldige Ting, og at de gjore intet Ondt dermed; det er nemlig allerede ondt nok, nacm Man ikke gjor noget Godt, Man forspilder Tiden, paa hvis Brug Evigheden bcrocr. Og da nu de sande Guds Vorn, som have Assty for Verdens Forfcengclighed, beleires med alskens Skingrnnde af Verden, som endog veed med Sprog af dm hellige Skrift at scrtte Stempel paa sit hyt'kelste Vcrsen, da de fremdeles, hvorvel de ikke derved lade sig rokke i sin renere og fastere Over bevisning, ikke altid filide sig duelige til at imodegaa alle disse Indvendinger og Skingrunde, saa er det ogsaa for dem opbyggeligt og nyttigt, at slige Emner grundigm afhandles,,paadct Man kan lcrre, hvad Man skal svarc Modstanderne.5 Hvad mi selve Sporgsmaalct augna«, om den nu fortiden brugelige Dauds i sig selv og uvilkaarligen er Syud, saa er jeg fuldkommen overbcviist om, at Man ikke kan Andet end besvare dette med Ja. Sporger Man, om Legemets Bevcrgclser og Stillinger i sig selv cre syndige, saa kan Man vel svare Nei; thi saafremt disse ikke ledsages af eller udgaa fra Hjertets onde Lyst, saa vil og kan vel Ingen ansee dem for nogen Synd. Men, naar Sporgsmaalct er om den nn fortiden blandt Vcrdcnsborn brugelige Dauds, der bestaaer i et verdsligt Hoppen og Springe» efter cu verdslig Musch medens i den hellige Skrift alene Talen er om en aaudclig Dands, nemlig Davids, (men paa en saadan Dands tcrnker nnomstundcr Ingen; tvcrtimod vilde vist mange Spottere indfinde sig, om et troende Gnds Varn af Aandcns Fryd lod sis lede til en saadan Davids -Dands), og, naar Man indretter Svaret efter den, der sporger, saa maa Man paa Sporgsmaalet om det Syndige ved Dandsen svare Ja, da det jo er aabenbart nok, at her ikke er Tale om deslige aandelige Gladcsyttringer, men om den scrdvanlige Dands, saadan som den fortiden bruges ved Bryllupper og andre Selskaber, og som Ung dommen pleier at decltage i. Jeg har med Flid spurgt om den nu fortiden brugelige Dauds i sig selv og uvilkaarligeu cr Synd, da man vel kan gjore sig en Forestilling om, hvorledes Dands kan foregaa uden nogen syndige Omstcrndighedcr, medens den, som den nu i Gjcrningen oves og foretages, ikke kan adskilles og befries fra saadant, syndigt Vcrsen. Og saalcdcs cr Dands en Synd ikke blot for Prcrstcr, om hvem det ogsaa i andre Tilfalde med Billighed paastaaes: „<iuo«l 3!iis 68t ziecclitum veinllle, ill «lerion t?Bt mm-tlile," d. e. det som er en tilgivelig Synd for Andre, er en Dodssynd for Prcrsternc, som derved upaatvivlelig vaucrre deres hellige Embede, mcu den er ogsaa syndig for Alle udeu Forfljel og maa af Alle, som ville kaldes trofaste Guds Voru, undviges og forsages. Mine Grunde for denne Dom om Dands cre folgende: 1) Grundreglen for Alt, hvad vi gjore, maa vare den: „Hvad heller I derfor crde eller drikke, eller hvad I gjore, det gjorer Alt til Guds Wre." I Cor. 10, 3!. Men herimod strider aabcnbar Dands, hvorved ingen Fornuftig tragter efter at fremme Guds6 Mr?, mm alene soger at tilfredsstille Kjodets Lyst. Derfor er Dands ingen christelig, men en verdslig og hedensk Handling. Man vil vel aldrig kunne overbevise noget fornuftigt Menneske om, at Verdens Born bekymre sig om sin Guds Mre i de Timer, i hvilke de lade spille op til Dands for sig. 2) Den anden Grundregel for alle christelige Handlinger er, at Man bor forsage Verdens Lyster, d. c. Man bor ikke mere ville hore og vide af dem. Men nu er det for hvert forstandigt Menneske tydeligt nok, at Dands ikte kan ansees for noget Andet end en verdslig Lyst. Derfor seer Man ogsaa, at fromme Gnds Born, som have begyndt dm gode Forbedringens Strid, ikke finde nogen Glcrde og Fornoielse deri, men Verden, som er „stcrd i det Onde", og iserrdelcshed den toilcslose, fri Ungdom, soger sin Glcrde deri de, som mdnn aldrig have ladet sig tugte og lede af Guds saliggjormde Naade. Tit. 2, 11. 12. Derfor maa den ogsaa forsages tilligemed alle andre Kjodets Lyster;

ja hvor Guds saliggjormde Naadcsdag ret opgaacr i Hjertet, der indseer Mennesket ogsaa den Forfcrngelighcd, som findes ved Dandscn, og forsager, den strar; thi han korsfæster stadigt sine Lyster og soger af Hjertet i alle Ting ikke sin egen Lyst, men Gnds Mrez han esterfolger Jesus Christus, hvis hele Liv var en stadig Fornægtelse af al verdslig Lyst. 3) Den strider saaledes ogsaa mod Christi Eftcrfolgelse, hvorved det ikke alene kommer an paa det Ydre og heri kunne vi jo heller ikke bcraabc os paa vor Herres og Mesters Erempcl men ogsaa og fornemmelig paa det Indre, nemlig paa Christi Sind, som maa boe i os, om vi i Sandhed ville kaldes Christne. Men det var vor Herres lesn Sind at fornagle al Kjodets Lyst og gjore sin Faders Vittie. Den, som ikke vil underkaste sig en saadan sand Fornwgtclse, han har endnu aldrig kjcndt Christi Sind og har endnu aldrig begyndt at efterfolge hans FodspoW Ak! Christi Eftcrfolgclse fordrer, at vi skulle vare dode for Verden og dens Lyst, mm den, som i Sandhed er dod fra Verdens Synder og Forfcrngclighed, hvorledes skulde han mere kunne leve deri? 4) Videre strider ogsaa denne nuomstnnder brugelige Dands mod Pauli Ord hos Coloss. 3, 17. „Og alt det, som I gjore7 i Ord eller Gjerning, ja alle Ting ffal I gjore i den Herres Jesu Navn, takkende Gud og Faderen foruicdclst ham." Dette maa uvilkaarligen vcrre en Grundregel for alle vore Handlinger, saafremt de skulle vcrre christelige og ikke hedenske. Men nu for staacs jo scrdvanlig i Livet ved „at Man gjor Noget i Ens Navn", at Man gjor det paa hans Autoritet og Befaling, ester hans Kald og Villie; og Man skulde vel ikke troe, at Nogen kan vcrre saa forblindet og forhcrrdct i sit kjodelige Sind, at han ved den nu brugelige Verdens Dcmds vilde bcraabe sig paa den Herres Jesu Autoritet og Befaling, Kald og Villie og paakalde hans Vistand dertil. Nei Verden pleier meget mere at sige: „Man kan ikke altid bede", og er saaledcs langt fra at vide og erkjende, at al vor Gjorcn og Laden maa regjeres af Christcndommen. Verden pleier overhovedet ikke at opstille nogen Regel, efter hvilken den skulde rette sine Handlinger, men den handler, eftersom Kjod og Blod lyster, om alene ydre Skam og Skade ikke lcrggcr noget Baand paa den. Men begynder Nogen alvorligt efter Guds Ord at undcr sogc sin Gjoren og Laden, saa vil han snart finde, at han maa give Slip paa Verdens Forfcrngelighedcr og lade Meget fare, som han tilforn troede, at han kunde gjore med god Samvittighed. 5) Verdens Kjcrrlighed maa af en Christen ikke halvt, men fuldt og af hele Hjertet aflcrgges ; Johannes siger saaledcs : „Elsker ikke Verden, ikke heller de Ting, som cre i Verden; dersom Nogen elsker Verden, er Faderens Kjcrrlighed ikke i ham." I 10h.2, 15. Men hvad kan vel drive et Menneske til Dcmds, uden alene Kjcrrlighed til Verden? Nflcrg det verdslige Sind, saa aflcrgger Du med det Samme Lysten til Dcmds. Men det er Sagen, at Menneskene, besynderlige« de rige og fornemme, saa gjerne ville have en halv Christendom, hvorved de baade kunne tjene Gud og Verden, Christus og sit eget Kjod og Blod. Med Munden er let at raabe: „Jeg siger Verden mit Farvel, Til Himlen gaaer min frelste Sjcrl, Der er' og mine Tanker" m. m., men det er ikke oprigtig mecnt, og det viser sig hecl anderledes, naar det kommer til Stykket. Den, som ikke vil efterfolge Christus, han maa forncrgte sig selv og tage sit Kors paa sig og folge ham, men det maa han gjore hver Dag; dette mcrrke Verden sig, og saa vil den vel ogsaa forglemme Dandsen.8 6) Alt hvad m Christen gjor og foretager sig, det man vcrrc Sandhed, d. e. noget Retskaffent, Godt og Bestandigt, hvis Frugter ikke forgaa, men blive evindelig; thi ved Jesus Christus er kommen ikke blot Naade, mcn ogsaa Sandhed (Joh. 1, 17.), og vi vide, at i Christo Jesu er Sandhed eller et retsindigt Vcrsen (Eph. 21.). Verden seer vel ikke, hvilken Forstjcl der er imellem den Retfærdige og Ugudelige, mellem den, som tjener Gnd og dm, som ikke tjener ham, men en oplyst Christen stncr klart denne Forstjel, som bestaaer netop deri, at, hvad et Verdensbarn gjor, er ikke Sandhed, idet det ikke kommer af Sandheden, og kan ikke bcere nogen sand Frugt for Evigheden; thi det hedder: „Verden forgaaer og dens Lyst", I Joh. 2, 5 7.; ja det forer ham meget mere Fordærvelsen unode; thi „hvo som saaer i sit Kjod, stal hoste Forkrcrnkelscn af Kjodet", Gal. 6, 8. Men et Guds Varn er af Sandhed og gjor Sandhed, og „virker den Mad, som ikke forgaaer, men bliver til et evigt Liv;" „hans Frngt stal blive ved" (Joh. 15, 16.), „hans Blade affalde ikke" (Ps. 1, 3.), „og hans Gjerninger folge efter ham." Han agter denne Verdens forfengelige Ting altfor uvcrrdige til at bemcrgtige sig og sysselsatte hans Sjcrl, idet han i dem alle ikke finder den mindste Sandhed; og, naar Verden bekymrer sig med Sporgsmaal, om Man da virkelige« maa dcmdse, spille, gaa paa Komedie og andet deslige, saa siger han vist og fast i sit Hjerte: det vil jeg gjore, som jeg kan gjore i Christo lesn, og i hans allerhelligste Navn, hvis Frugt for mig ikke stal forgaa, men blive evindelig, og hvilket jeg haaber at gjensinde i den evige Herlighed hos Gnd. Thi en Christen er altfor crdcl til at gjore Noget, hvorved han ligesom de umålende Dyr skulde fordcrrve sig selv (2 Pet. 2, 12. lud. 10.). Dg, om jeg endogsaa

havde Magt til Alt, saa vil jeg ikke tilfoie min Frelser, som er Sandheden, den Skam, at jeg som hans Lem med Vidende og Villie skulde gjore Noget, som ikke er Sandhed, da jeg med hans Blod er gjcnlost fra min forfængelige Omgjamgelse (1 Pet. 1, 18.). Odu arme Verden, hvis du fik diue Dine opladte med Hensyn til denne Sandhed, da skulde du vel snart forglemme den forfængelige Dands. 7) Den, som mener det alvorligt med sin Christcndom, maa ikke alene nndfly Synden, men ogsaa vogte sig for Anledningen9 dertil; thi dm, som undgaaer Anledningen til Synd, han und gaaer Synden selv; men den, som med fri Villie styrter sig i Faren, han har allerede syndet imod Gud. Judas byder, at vi skulle „hade endog den af Kjodct besmittede Kjortel" (Ind. 23 V.) Nu overlade vi til ethvert fornnftigt Menneske at betanke, om ikke Dands frcinbydcr den storste Anledning til Synd. Vi kjende Alle fuldtvel vor menneskelige Svaghed, som vi saa ofte benytte endog til Undskyldning for vore Synder. Men hvad kan vel ved Siden af faadan menneskelig Svaghed mere ophidse til Synd, end naar Mcrnd og Kvinder saaledcs forlyste sig med alle Slags Gebcrrdcr, Legemets Stillinger, Omarmelscr m. m.? Verdens Vorn ville saa gjerne her gjore sig rene og ikke kjendes ved nogen syndig Lyst, men ville de gaa ind i sit Hjerte, saa skulle de, naar de anstille en noiagtig Undcrsogclse, ikke kunne ucrgte, at Kjodets Vcgjcrring ikke lidet vcrkt'cs hos dem ved Dandscn. Naar saaledcs Nogen allerede tidlig i sin Ungdom lcrrer at dandse, saa bliver dette altid i Fremtiden for ham en Anledning og Fristelse til mange Synder, Forfcrngelighcd og Daarskab, og de Foraldre, som opdrage sine Vorn til flig forfangclig Lyst, skulle staa deres Gud til Ansvar derfor. Og, om Alt dette nu synes dem en overdreven og naragtig Tale, saa stnllc de vist hisset finde og erkjende Andet. Fremdeles, om Nogen, hvad ham selv betraffer, ikke i Dands sinder nogen Fristelse til Synd, hvor kan han vel vide, om han ikke derved giver Andre Anledning og Tilskyndelse dertil, om ikke udvortes, saa alligevel indvortes? Hvilken Nodvmdighcd driver et Menneske til at udsatte sig selv for saadan Fristelse til at synde, og til selv at ophidse Kjodet, som man bor korsfaste? Hvorledes kan Saadant stemme overccns med et fandt Alvor i Christcndommm, med Gudsfrygt og en hellig Vandel? Hvorledes vil Man siden kunne undskylde sig med den menneskelige Svaghed, naar Man selv har givet Anledning til Losagtighed og Kjodets syndige Bcgjaring? Men saadan er dm daarlige Verdens Viis; formaner Man Mennesket til en hellig og gudfrygtig Vandel, saa beraabe de sig stedse paa menneskelig Svaghed; men vil Man drage dem bort frn deres verdslige Daarskab, saa ville de vare stcrrke Helte, som ved alle Fristelser til Synd alligevel vide at tage sig iagt for Synden, og ikke10 kjende nogen syndig Tilboielighed, nogen ond Lyst. Er det ikke faaledes et forfærdeligt Hykleri, at Verden, naar den forsvarer Dandsen, da veed saa vel at fjerne fra den alle syndige Omstæn digheder, og i sin Indbildning vil forestille sig en Dands, hvorved Man ikke soger Andet end christelig Tugt og Wrbarhcd, medens den dog selv tydeligen veed, at ikke blot Vondcrnes Dandse, men ogsaa de Fornemmeres Valler i ingen Henseende ere af en saadan Beskaffenhed, som den vil give sig Skue af. Naar Man taler om Dands, maa Man tale om den, saadan som den forekommer. 8) Vil Man paastaa, at Dands er tilladelig, saa bor Man ogsaa sige, for hvem den er tilladelig og ingen Synd. Mon for de letsindige, uomvendte Vcrdensborn? For dem er Alting Synd indtil deres Gaaen og Staaen, indtil deres Spisen og Drikken: thi „Alt, som ikke er af Tro, er Synd" (Rom. IH, 23.); „for de Besmittede og Vantro er Intet rcent, men baade deres Sind og Samvittighed er besmittet" (Tit. 1, 15.). Det er derfor ganske og aldeles en falff Anskuelse, naar Vcrdensborncne ville troste sig med at tale om saakaldte indifferente Ting. I sig selv kan vel en Gjenstand vcrre indifferent, det er: hverken ond eller god, men naar Man tillige betragter den som virkelig udfort af en Person, saa er den enten ond, naar Personen er ond, eller god, naar han er god. Den som endog blot udvortes crkjendcr denne Sandhed, han veed da ogsaa, at Dands visseligen er Synd for saadanne Vcrdensborn, som derved alene hylde og tilfredsstille deres sandselige Lyster. Saaledcs bliver Sporgsmaalct blot om de sande og troende Guds Vorn. For disse vil det vel vcrre mere nodvendigt at sporge, hvorledes de ret skulle kjcrmpe mod Djcrvclen og Synden, end at sporge, om de maa dandse. Men, naar de sporge, maa Man svare dem Nei, at nemlig Dands er fordærvelig for dem; thi de ere enten svage eller stcrrke. Ere de svage, saa at det koster dem Moic at overvinde Djcrvclen, Verden og sit eget Kjod, vilde det da ikke vcrre den storste Übetcrnksomhed, om Man selv vilde gjore denne Seier endnu tungere for sig, og med fri Villie udscrtte sig for den Fare at blive overvunden? Ville Begyndere i Christendommen, d. e. saadanne, som begynde med ret Alvor at behandle sin Christendom, ikke lade sig advare om.11 noie at vogte sig for saadanne af Verden sacckaldcde indifferente, ligegyldige og uskyldige Ting, saa ville de vist komme til at blive iblandt dem, „som la?re altid og knnne aldrig

komme til Sandheds Erkjendclsc" (2 Tim. 3, 7.). Jeg kjcnder nogle Ercmpler paa saadanne Mennesker, som have gjort en alvorlig Begyndelse med at tjene Gud og som meente, at de ikle behovcde at gjore sig nogen Samvittighed over at deeltage i en Dands, men som siden efter deraf have folt saadan Skade for deres Sjcrl, at de med Taarer have beklaget det og behovet lang Tid, inden de igjen have kunnet vinde Fred i Hjertet. De, som endnu aldrig have erfaret en rigtig Begyndelse til Forbedring, kan Intet domme herom. De igjen, som erc komne lamgere i sin Christcndom og crc blevne udrustede med aandcligc Krcrfter, ere for lcrnge siden dode fra deslige Verdens daarligc Forlystelser, og kunne ligcsaalidet have Lyst og Sands for Dands, som en forstandig Mand kan begynde at lege med Drengene paa Gaden; ja istcdctfor at Verden har sin Glwde i saadanne Ting, saa har den sande Christen den storste Modbydelighed for dem, og det forekommer ham som om Man vilde give ham ureent Vand at drikke, eftcrat han allerede har ost af en rccn og levende Kilde. De rette Troende holde sig til Panli Forskrift, 1 Cor. Ul, 23.: „Alt er mig tilladt, men ikke Alt er nyttigt; Alt er mig tilladt, men ikke Alt opbygger." Verden tcrnker aldeles ikke paa denne Regel, men misbruger den chnstelige Frihed, seer igjennem Fingre med Kjsdcts Lyst og er Andre til Forargelse. De Svage tage sig vel ogsaa stundom af Übetamksomhcd en Frihed, idet de endnu ikke forståa, hvilken Skade de derved kunne foraarsage sig selv og Andre, men visscligcn have de, som ved Vanen ere svede i at adskille Godt og Ondt, af Paulus lcrrt at stikke sig saa, at „de maa vcrre sin Ncrste til Behag i det Gode, til Opbyggelse" (Rom. 1 5, 2.). Scrt endog, at Nogen troede, hvad ham selv angaacr, at kunne dandse, uden at bcgaa nogen Synd, saa var det dog ikke nyttigt, ikke til Opbyggelse. Hvad enten Man er stcrrk eller svag i sin Christen dom, saa maa Man altid ved ethvert sit Forehavende have den Ovcrbeviisning i sit Hjerte, at det behager den Herre Gud i Himlen; thi naar Hjertet ikke har denne Vished, da synder Man, om end Sagen i og for sig ikke var syndig, hvilke disse Pauli12 Ord bevise: ~Alt det, som Mc er af Tro, cr Syud" (Rom. Mangen tcrntcr vel, at han har denne Vished, men den er dog intet Andet end en Formodning, idet han endnu aldrig har erfaret, hvorledes den barnlige Aands rette Troes-Ovcrbcviisning er. Det er ikke nok, at Man siger: vil Man i alle Ting vcere faa noiescende og samvittighedsfuld, saa maattc Man forsage og for nægte sig altfor meget i Verden; thi en saadan Tale beviser allerede, at Man ikke vandrer som for Guds Aasyn, men efter Kjodet. For et saadant sandselig sindet Menneske synes dct vistnok at va-rc altfor bcsvcrrligt, saa noie at give Agt paa Alt, hvad Man gjor, men for den, som er fod af Gud, er ikke dette nogen crngstelig eller bcsvcrrlig Sag, men han bcrrer gjerne dette Aag og agter det for en storrc Vinding, at Guds Fred ikke rovcs af hans Hjerte formedelst hans Sinds Adspredelse i denne Verdens forfængelige Vcrscn. Da nn saaledcs Dandsen hverken er tilladelig eller uden Synd for denne Verdens Born, som forovrigt ikke heller cre i Besiddelse af Guds Naade, ci heller sommer sig for Guds svage Vorn, som tilfulde bchove alle de Krcrfter, de besidde, til en alvorlig Kamp mod Synden og ikke saaledes forspilde dem, da den ei hcller passer sig for dem, som erc komne til Modenhed i deres Christcndom, idet Menneskenes Hjerte, jo mere det bliver ligt Christi Villede, desto mere vendes bort fra al Forfængelighed, og afskyer saadan sandselig Lyst og Tragten, saa indseer Enhver, at Dcmds for intet Menneske er passende og god, men ufcilbarligcn maa tilligemed andre Verdens Lyster forncrgtcs og forsages. Herved er endnu at mwrke, at dct vel staaer skrevet om de afgudiste Isracliter: „Folket satte sig ned til at crde og drikke, og stode op at lege" (2 Mos. 22, 6. 1 Cor. 10, 7.), men intetsteds sindes noget Lignende sagt om Guds Folk, saalcmge det lcvede i Herrens Frygt. Sandcligen, nåar Guds Born cre tilsammen, saa skutte de heller lade Christi Ord boe rigeligen iblandt sig med al Viisdom, lcrre og formane hverandre indbyrdes med Psalmer og Lovsange og aandelige Taler efter de apostoliske Formaninger, end falde paa den Daarffab at begynde en verdslig Dands med hverandre. Men Verden, som ikke veed af nogen Gl«dc i Gud, over sig i saadan Letsindighed og vil gjerne, at ogsaa de retstafne Guds Born ured sit Gxempel skulle vedkjende13 sig og scrttc Stempel pnn deres Fcrrd, pandet de derefter maa kunne sige, den eller den er ogsaa en from Christen og gjor det alligevel, derfor kan. det jo ikke vcrre urigtigt. Man maa derfor betragte denne Gjenstand fra hvilket Synspunkt, Man vil, saa forbliver den syndig og ond. Gre alene retskafne Christne tilsammen, saa vil den heller ikke finde Sted; cre Verdcnsborn eller endog snadcmnc, som ere svage i Troen, ncrrvcrrende, saa er det umuligt, at Saadant tnnde stee, uden at de forste befcrstes i sit forfcrngelige Vcrscn, og uden Anstod og Forargelse for de sidste, om ogsaa Nogen for sin Person troede sig at vcrre stcrrk nok til at kunne gjore det uden Synd. „Seer til, at Eders Frihed ikke bliver de Skrobelige til noget Anstod", siger Paulus 1 Cor. 8, 9. og „det er godt, ikke at crde Kjod eller at drikke Viin eller at gjore Noget, som

stoder din Broder, forarger eller crngster ham". Rom. 14, 21. „Men naar I snnledes synde mod Brodrenc og snare deres skrobelige Samvittighed, synde I mod Christum; derfor om Mad forarger min Broder, vil jeg aldrig crde Kjod, nt jeg ikke stal forarge min Broder", l Cor. 8, 12. og 13. Hvormeget mere burde Man dn ikke afholde sig fra Dands, hvorved Man altid man befrygte, enten nt befcrste Andre i deres Forfcrngclighed eller forlede dem dertil. Af Alt, hvad som nu er fremfort, vil Man let kunne indsee, nt den nu fortiden brngelige Dands ikke er en ligegyldig, indifferent Gjenstand eller en uskyldig sacckaldet Middclting, hvilket vel endnu med mange andre Grunde vilde kunne bevises. Men Hensigten med disse Linier ,har vcrret alene den, i Korthed, frit og tydeligt at udtale, hvorledes Man efter Guds Ord maa bedomme denne Sag, som Man saa ofte horer omtale, og som for Menneskene er ct snn kjcrrt og paa Hjertet liggende Emne, som de med al Magt ville forsvare og forfcrgte. Allerede denne Verdens-Menneskenes almindelige Kjcrrlighcd til Dands burde vcrkke Mistanke om dens Overcensstemmelse med en sand Christendom, ligesom Iveren til nt forfcrgte og forsvare den hos alle dem, som langtfra vise nogen Nidkjcrrhed med Hensyn til Gud og Gudsfrygt, , burde indgive Tvivl om sammes foregivne Renhed, Syndefrihed og Ligegyldighed. Men nanr Verden med sin Uskyldighed forsvarer sine uskyldige at det forekommer alle dens14 Born i hoiestc Mande underligt og „begribeligt, at man i dem kan finde noget ondt; thi for at indsce og fatte disses Fordærvelse og Forgift, udfordres allerede tcmmeligen aabncde Binc og et andet Sind, end det, hvoraf Verden drives. I 2 Kong. 3, 13—19 forekommer cfterat Prophcten Elisa havde sagt Kong loram, lHad han havde at sige ham en Scene, som visselig ved forste Mekast havde noget Eget, Paa faldcnde og Uforklarligt ved sig. Uden at angive nogen Grund, fordrer Elisa en Harpespiller. „Saa henter mig nu en Harpe spiller", siger han. Ufortovet bliver en Saadan hentet, sandsynlig fra Militcermusiken. Paa Elisas Befaling stemmer han da sit Instrument, griber i Strengene, og begynder at forespille Prophetcn noget i den eensomme Srken. Elisa og Kongerne lytte stiltiende til de blide Aeeorder, disse fulde af Forventning om, hvad der nn skulde komme, hiin svcrvende paa Tonernes Vinger til hoiere Egne. Hvad Harpespilleren spiller, bliver ikke sagt; en verdslig Sang, en Marsch eller en Krigssang var det imidlertid sikkert ikke. Dieblikkcts Alvor, den Guds Mands Ncrrvcrrelse, paa hvem den hele Hcrrs Forhaabning nu hvilede, maatte allerede sige Harpe spilleren, hvad der her var passende eller ikke passende. Uden Tvivl var det en Melodi i hoiere Chor, der i fulde Aeeorder susede igjcnnem Strengene, maastce en af de mange Psalmc melodicr, der vare vel bekjcndte i Israel, og som ogsaa undertiden blevc spillede og sjungne i Hcrren. Mnsiken er en Guds Skabning og Gave. Vistnok horer den ikke til de gode Ting af forste Nang, som ere os givne til Nodtorft, og til hvilke vi regne det daglige Brod, Guds Ord og deslige; den horer omtrent i den samme Klasse som de duftende Blomster og de mange Slags sode Frugter omkring os; den er en Gave, man kan ikke sige af lehovahs faderlige Forsorg, men vel af Hans gavmilde Venlighed, en Gave, der stal tjene til at forherlige Hans Navn, og til at opmuntre og forskjonne vor timelige Tilvcrrelse; den er Folelsens overalt forstaaclige Tale til Folelsen; den vcrvcr en passende Klcrdning for Folclserne, hvis spcrde Liv vilde qveeles under det tunge Orddcrkke. At give Sjcr lcns ommestc Bevcrgelser en cetheriff Legemlighed, er dens Vcrrk;15 dens Toner forholde sig til det udtalte Ord, som de forklarede Legemer, der ved Basunens Lyd paa den yderste Dag stulle ftem stige af de Helliges Grave, forholde sig til den jordiske Hytte, som vi nu bcboc. Musiken er den underbareste, dybeste og mæg tigste af alle Kunster; hvor den lader sin harmoniske Stemme tone, der viser den sig ikke sjelden som Hjerternes uindstrankede Hersker; med sin Tryllestav trcrnger den ind i vort Vasens dybeste Grund; med Lynets Hurtighed giver den Sindet ncrsten hvilken Stemning den vil; og ved dens fast mirakelvirkende Aande ndfolder Folelscns Knopper sig, som Blomsterknopperne ved den varme Foraarsvind. Slumrende Lidenskaber opvcrkkcr den; opvakte beroliger den; i et Nu aabner den Taarckildcrne i vort Indre, og opfylder os med unavnelig Vcemod; i Ottcblikket derefter gjcnnemstrommer den Hjertet med jublende Glade, og haver det paa Begejstringens Vinger mod Himlen. En farlig Kunst er den derfor, denne Sindets Behersker, naar den bliver benyttet i Verdens, Forfange lighedens og Syndens Tjeneste; det er uudsigeligt, hvilken Skade den da formaner at anrette, til hvilken strcekkclig Lue den for maner at opblcrse de onde Lidenskabers Ild. Naar den derimod bliver sit oprindelige Kald troe, og, helliget Gud i Kydsthed og ecnfoldig Nemhed, indvier sine festlige Harmonier til Herrens Priis, eller besynger Hans Hcrnders Gjerninger, Naturens Skjonhcder, og giver det menneskelige Hjertes bedre Folelser Sprog og Udtryk, o, hvorledes kan den ikke da bidrage til at foradle og forstjonne Livet, og indvcrvc meget Godt, Elffvcrrdigt og

Overjordisk i vor Tilvcrrelse! „Ja", siger Luther, Musikens og Sangens begeistrede Lovtaler, „Musica er en af Guds allcrst'jonneste og herligste Gaver, hvormed man fordriver mange Anfagtninger og onde Tanker. Den forjager Sorgmodighedens Aand, som man seer hos Sanl, og er en Cordial og Vedcrqvcrgelse, hvormed Hjertet igjen bliver tilfreds, opmuntret og forfrisket. Musica er en halv Disciplin og Tugte mesterinde, der gjor Meunesi'ene blidere og sagtmodigere, sadeligere og fornuftigere." ‚M", skrev han til en af Tungsindighed anfcrgtet Sjal, „naar I er sorgmodig, og Tungsindigheden kommer over Eder, saa siig: Op, jeg maa spille den Herre Christus en Vise paa Regalet (det vare nu et 1'« lleuin lauHainuz eller Leuellictu« eller hvad det ellers kan vare). Thi Skriften lcrrer mig, at han16 gjerne horer en glad Sang og Strengeleeg. Grib da raskt i Strengene og syng til, indtil Tankerne forgaa dig, som David og Gliscrus gjorde. Kommer Djcrvcleu igjen, og vil paabyrdc Eder en ny Sorg, saa slaa ham strår paa Munden. Grib igjen Regalet, eller hent nogle gode Venner, og synger, til I lcrre at spotte ham; thi Djcrveleu er en sorgmodig Aand, der gjor. Folk bedrovct; derfor kan han ikke lide Sang og Musik. Gud deriinod er ikke Melancholicns Gud, men en Trostens og Glcrdcns Gud." Det er bckjcndt, at Musiken brugtes meget hyppigt blandt Propheternc, og at den iscer blev flittigt ovct i Prophctffolerne. Saalcdcs nwdte f. Ex. Scml i Gibca en stor Hob Prophetst'olarcr med Psaltere, Pauker, Floiter og Harper, til hvis Toner de sang begeistrcde Sange. Her indtog nu Musiken sin rette Plads: her var den en Tjener i Helligdommen; Kjcrrlighcd til Gnd var dens Sjcrl, Herrens Aand dens Aande, Herrens Priis og Mre dens Maal og Indhold. Saaledes indviet fra det Hoie, og oploftende mod det Hoie, ndbrcdtc dm Fred og Glcrde omkring sig, hjalp til at forjage Mismodet og Sorgen, vakte Tanken om Evigheden, og tjente til at berede Naadens Indvirkninger Vei i Hjerterne. Thi at Naaden ogsaa klcrdcr sin Magt i de luftige Toner, behsve vi ikke forst at lcrre af Sanls Grcmpel, paa hvem Davids Harpe spil gjorde Undcrvcrrkcr; vi erfare det ikke sjeldent selv, naar vi sidde sammen, torre, tvungne, vel endog mismodige og med hem meligt Nag og Uvillie, og saa En siger: Kom, lader os synge en liden Sang! Sangen svcrver da harmonisk hen, og da er det strar, som om den faldt tilbage paa Sjcclen, som en mild, qvcr gende Regn; den übehagelige Stemning er forsvunden; i vort Indres Have gronnes, blomstrer og dufter det atter; og Hjerterne udvide sig og opvarmes. Ogsaa Elisa kjcndte denne Tonernes Magt. Hans Sind, der ved hans Heftighed mod de ynkvcrrdigc Fyrster var bragt ud af sin sædvanlige Ligevcrgt, og rystet i sit inderste Dyb, trcrngte til at samle sig og beroliges. Den Hcllig- Aand kunde, menneskeligt talt, under al denne indre Bcvcrgelse og Uro ikke ret komme til Orde; den hellige Ivers og Vredes Susen, der ligesom ovcrdovcde Aandens Hvisken, maattc forst igjen lcvgge sig. Men en saadan Bcroligclsc lovede Elisa sig, paa Grund af17 tidligere Erfaringer, af Musiken; derfor forlangte han en Harpespiller. Nu, Harpespilleren kommer, griber i Strengene og begynder sit Spil, og see, de klangfulde Accorder gjore deres Virkning: Kongerne blive strax hoitidelige, deres Hjerter stemmes til Andagt; i Prophetens Sjcrl sagtnes de brcrndende Lidenskabers Storm, og hans Aand formaner igjen uhindret at svinge sig paa hine blide Harmoniers lette Vinger op til lehovahs salige Ncrr hed. Hans Inderste er bleven ligesom et stille Kammer, hvor ogsaa Aandens sagteste Hvisken bliver forstaaet; det ligner en klar Bjergsoes rolige Vandspeil, hvorpaa ingen Volge lamger kruser sig, og hvorfra Himmelens Stjerner venligt straale tilbage. Under denne fornyede indre Beroligelse nedlader ogsaa Ichovah sig til sin Seer med Aabenbaringens Stemme: „Herrens Haand", hedder det, „kom over ham, da Harpelegercn greb i Strengene." Herren begynder at tale med sin Tjener; Aanden vidner for Prophetens Aand, hvad han har at sige, at raade og at gjore. I Anledning af 2 Kong. 5, 18. 19 henvendes nu nogle Ord til de Hinkende iblandt os, til de Uklare, til de Halve, som vel synes at regnes iblandt de Christne, men som ikke ville forncrgte Kjcerlighcden til Verden og dens Vcrsen. O, I Mennesker gjore Eder forgjeves Umage, idet I soge at faae os til at troe, at det forholder sig med Eders fortsatte Deeltagelse i den blinde Verdens forfamgelige og afgudiste Vcrsen, som med Naamans Deeltagelse i Rimmons Tjeneste. Jeg beder Eder: hvad have I tilstrlles med Naaman! Allerede Eders udvortes Stilling er slet ikke at sammenligne med hiin Syrers. Om I hoitideligt afstode fra denne Verdens Vcrsen, tabte I dog derved ingen gavnlig Ind flydelse paa Eders Omgivelse; I kunde tvertimod alene vinde en saadan; om I med Bestemthed sagde: „Venner! for Jesu og Hans Ords Skyld kan og tor jeg ikke lamger folge Eder paa denne eller hiin Vei;" mon da ogsaa en kongelig Bcmstraale vilde ramme Eder, eller Afskedigelse fta en vigtig Gmbedsstilling? Jeg skulde tvivle derpaa! Hvad der maastee kunde ramme Eder, vilde i det Hoieste vcrre en Smule Kroller paa Ncrsen, og en Udgydelse af Spot og Hacm fra en vrang og formorket Hob. Men Haan for

Christi Skyld horer med til de Forlostes Stand; hvo der ikke er18 betegnet med dette Lammets Mcrrke, har Grund til at betvivle Wgtheden af sin Christendom. Dog I Mennesker ere Mc blot efter Eders udvortes Stilling, I ere overhovedet ikke nogen Naaman. Hvilken en Forffjel imellem Eder og denne omvendte Fremmede! For Naaman var Afguden Rimmons Tjeneste en Afsky ; Eders Hjerte derimod hcrnger endnu ved Verdens forfamge lige Tant, og er besat deraf. Naaman folte store Samvittigheds skrupler over en fortsat, omendstjont blot udvortes, Deeltagelse i Rimmonsfcsterne; I fole ingen Skrupler eller Betænkeligheder ved Eders fortsatte Levnet; I gaae blot ud paa at tage det i Forsvar og retfcrrdiggjme det. Naaman fsgte med Flid og for fuldt Alvor at forebygge, at man ikke skulde ansee ham for en lehovahs Forncrgter og Hedningernes Staldbroder; I der imod gjore Alt, for at fjerne den Mistanke hos Verdens Bern, at ogsaa I hore til den foragtede Hob, og ville gjerne blive an seede som Folk af deres Lige. Naaman var det i dybeste Sandhed magtpaaliggcnde at leve Herren til Behag i alle Ting, og derfor forelagde han den Gnds Mand aabent sin Betcenkelig hed, for at denne skulde afgjore, hvorledes han havde at forholde sig i Fremtiden; I derimod have et noprigtigt Hjerte. I onste ikke at hore Guds Ords Dommersprog over Eders Liv og Levuct, men ere langt heller tilboielige til med lognagtige Kunster at fordreie Ordet til Eders Undskyldning og til Overbcrrclse med Eders Hinken til begge Sider. Naaman skulde strax have vcrret besluttet, hvad det saa end maatte have kostet ham, aldrig meer at betrcrde Afgudens Huus, hvis Elisa havde betegnet ham dette som en Synd, som uforeenligt med en lehovahs Tjeners Stand; for Eder derimod kunne vi hundrede Gange vidne overeensstcmmcnde med Skriften: dette og hiint sommer sig ikke en Christen; dette og hiint maa man opgive, maa man afholde sig fra: I, uoprigtige Sjcrle, have ikke, ville ikke have noget Nre derfor. Eller gjore vi Eder Uret? Nu, saa beviser det, og under kaster Eder endelig for Fremtiden Sandhedens Ord! — I hore til Kredse, hvor man drcrber Tiden med Kortspil; I svorge: maae vi da ikke det? Nei, svare vi med fuldkommen Bestemthed; ville I gjcrlde for Christne, saa mane I det ikke. Hvorvidtdenne elendige Tidsfordriv er Synd eller ikke, er det ikke engang nødvendigt her at undersøge; nok! det giver Anstød, og volder Brødrene stor Forargelse; allerede af denne Grund ere vi beføiede til at gjøre Eder til Pligt at udtræde af saadanne Cirkler. — I besøge Baller, og spørge: „skulde heller ikke det kunne bestaae med en Christens Stand?“ — Nei, sige vi i Guds Navn, det kan ikke bestaae dermed. Paa disse Forfængelighedens, Sandsetummelens, og den vildeste Adspredelses Skuepladse hører ikke et Menneske hjemme, hvem det er gjort til Opgave at korsfæste sit Kjød, samt sine Lyster og Begærligheder. Og en Saadan kan heller ikke holde ud der. Men I kunne det! — Siig, hvad maa man tænke om Eder? — I løbe i Theatret. „Hvorledes“, sige I, „skulde ogsaa det være en Christen negtet?“ — Ja, aldeles. Thi hvad ere Theatrene, især i deres nærværende Skikkelse, andet end Løgnens Thronsale, Syndens Forherligelsessteder, Selvbedragets og Forblindelsens Propaganda, Templer helligede Sandsctummelen, den Ondes Fangegrave, Steder belagte med Fristelsessnarer, hvor det Hellige bliver miskjendt, eller forhaanet, eller i det bedste Tilfælde dog nødværdiget. Kan vel et Menneske der vcrre paa sin Plads, som levende har fattet Livets alvorlige Maal, og ganske hengivet sig til Dens Tjeneste, som til raaber Sine: „Gaaer bort fra dem, rorer intet Ureent!" I tage Deel i Klubb er og besoge saakaldte Forfri sinings sted er, hvor, om ogsaa ikke Frivolitetens, saa dog Lavhedens, Materialismens og Vantroens Aand forer Regimentet. „Hvorledes? heller ikke her tor vi vcrre?" Nei, heller ikke her er Stedet, hvor en Christen kan holde ud, eller tor holde ud. „I den Grad bliver man altsaa indstrcrnket ved Christcndommen?" I kalde det en Indskrænkning? Sandelig, et stemt Tegn! „Men om vi gane hen her eller der, saa vil Herren nok vcrre os naadig!" Nei, Eder, Eder sige vi, vil Herren ikke deri vcrre naadig; thi Eders Indtrcrdelse i den blinde Verdens Kredse og Sysler skeer af Lyst, ikke af Nodvendighed; det skeer af hemmelig Vedhangen „ved Synden og dens jordiske Nydelser", og med Ligegyldighed og Ringeagt imod alle dem, som derved blive for argede. Velan altsaa: afstaaer fra Uretfærdigheden! Bryder, bryder med den blinde Verden og dens Vcrsen! Ja, vi tilraabeEder i Guds Navn; men I høre det ikke. Hvad have vi videre Vidnesbyrd behov? — Nei, I ere ikke nogen Naaman!“

Hermed nok! — Gud give os et reent Hjerte, og gjøre os til bestemte og hele Mennesker; Mennesker, som Moses var, der ansaae Christi Forhaanelse for større Rigdom, end „Ægyptens Liggendefæ“; som Paulus, „der agtede Alt for Skarn at være, imod at vinde Christum og findes af Ham.“ Bort med den nyeste Tids slappe Christendom, som forliger sig med Alt, tager Alt i Forsvar, og forstaaer saa behændigt at tage tilbage det hele tilsyneladende forsagede Verdens- og Kjødsliv i en rummelig Pose med saakaldte Middelting! Men bort ogsaa med hiin

sneverhjertede pharisæiske Pietismus, der med let Fod iler forbi den store Lov, og giver sig selv ifærd med at fabriqvere utallige Smaalove og Regler, og med et: „Rør ikke ved dette, og rør ikke ved hiint!“ paalægge dem, der ere kaldede til Frihed, et Aag, som Christus ikke paabyrder Sine. — „Frihed i den Hellig-Aand!“ hedder Indskriften paa Israels Guds Vaabenskjold. Kjærligheden tvinger; foruden den tvinger Intet. Kjærlighed rammer altid det Rette. Den være vort Livs Drivhjul. Amen!